

DEGRADĒTĀS TERITORIJAS AUCIEMA FERMAS REVITALIZĀCIJAS IESPĒJU IZVĒRTĒJUMS

EVALUATION OF THE POSSIBILITIES OF REVITALIZATION OF THE AUCIEMA FARM IN THE DEGRADED AREA

Autore: **Sintija Upmane**, e-pasts sintijaorasevska@inbox.lv
Zinātniskā darba vadītājs: **Ivars Matisovs Mg.geogr., Mg.sc.env.**, Ivars.Matisovs@rta.lv
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija
Atbrīvošanas aleja 115, Rēzekne, Latvija

Abstract. Title article “Evaluation of the possibilities of revitalization of the Auciems farm in the degraded territory”

The aim of the article is to survey the information about the degraded territory of the former Auciems village farm, to assess their current condition, to evaluate the possibilities of restoration and to offer a possible alternative for cleaning up the territory. During the development of the article, the concept of brownfields and the causes of their formation were considered.

An on-site assessment of the condition of the facility was surveyed.

Keywords. Brownfield, revitalization of brownfields, Auciems village.

Ievads

Degradētās teritorijas ir iepriekš izmantotas (parasti rūpnieciskas) vai pamestas vietas pilsētu apdzīvotajās daļās, kuru atgriešanai lietderīgā izmantošanā ir nepieciešama iejaukšanās. Degradētās teritorijas parasti rodas valstī notikušu industriālu vai strukturālu pārmaiņu rezultātā. Izmaiņas dinamika un pāreja no sociālistiskās uz tirgus ekonomiku daudzās Centrālās un Austrumeiropas valstīs radīja īpaši lielu degradēto teritoriju nastu, ko pavada vietējo tirgu nespēja atgriezt šos īpašumus produktīvai izmantošanai.

Degradēto teritoriju atjaunošana ir ilgtermiņa problēma. Pastāv vairākas degradēto teritoriju definīcijas, kuru galvenā atšķirība slēpjas amerikāņu un eiropiešu dažādā pieejā degradētajām teritorijām. Eiropas izpratnē degradētās teritorijas ir pamestas, nelietderīgi vai nepietiekami izmantotas vai brīvās zemes, kuras var negatīvi ietekmēt, bet var arī neietekmēt vidi, kuru izmantošana iepriekšējos nolūkos ir pārtraukta vai mazinājusies un tirgus bez lielākas vai mazākas iejaukšanās no ārpuses nav spējis to atgriezt lietošanā.

Degradētās teritorijas Baltijas valstīs ir relatīvi jauna problēma, kuras terminoloģija vēl nav pilnībā izveidojusies, atzīta, izmantota politiskajos dokumentos, likumdošanā un izglītības jomā.[1]

Degradēto teritoriju revitalizācijas vispārīgais mērķis ir ilgtspējīgas attīstības veicināšana, maksimāli likvidējot degradētās teritorijas un tādējādi sekmējot vides reģenerācijas procesus. Tajā tiek iekļauta gan vides problēmu risināšana, gan teritoriju izmantošanas ekonomiskās efektivitātes paaugstināšana.[2]

Materiāli un metodes

Fermas demontāžas izmaksas

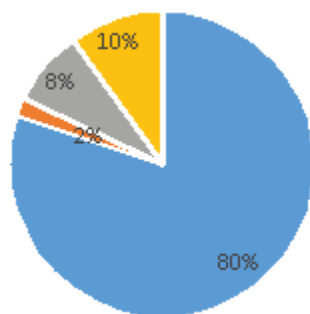
1. Monolīto pamatu/grīdas nojaukšana – nojaucamais daudzums 75m³., cilvēku resursi 46,23 eur., traktortehnika 19,46 eur., aptuvenās izmaksas kopā 4 926,75 eur.
2. Koka siju nojaukšana starp mūra sienām (ar rokas instrumentiem), siju garums līdz 6,5m- nojaucamais daudzums 15m., cilvēku resursi 21,11eur., traktortehnika 9,59 eur., aptuvenās izmaksas kopā 460,50 eur.

3. Pārseguma starpgrieztu dēļu klāja izjaukšana – nojaucamais daudzums 350m²., cilvēku resursi 2,01 eur., traktortehnika 0,85 eur., aptuvenās izmaksas kopā 1001,00 eur.
4. Jumta latojuma nojaukšana -nojaucamais daudzums 350m² ., cilvēka resursi 1,01 eur., traktortehnika 0,43 eur., aptuvenās izmaksas 504,00 eur.
5. Jumta dēļu klāja nojaukšana – nojaucamais daudzums 350m²., cilvēka resursi 1,51 eur., traktortehnika 0,67 eur., aptuvenās izmaksas 763,00 eur.
6. Spāru nojaukšana – nojaucamais daudzums 60m., cilvēka resursi 1,31 eur., traktortehnika 0,57 eur ., izmaksas kopā 112,80 eur.
7. Šīfera jumta seguma nojaukšana – nojaucamais daudzums 350m²., cilvēka resursi 1,24 eur., traktortehnika 0,86 eur., izmaksas kopā 735,00 eur.
8. Ķieģeļu sienu nojaukšana – nojaucamais daudzums 500m²., cilvēku resursi 19,10 eur., traktortehnika 8,19 eur., izmaksas kopā 13 645,00 eur.
9. Ķieģeļu starpsienu nojaukšana – nojaucamais daudzums 5m²., cilvēku resursi 22,11 eur., traktortehnika 9,76 eur., izmaksas kopā 159,35 eur.
10. Logu bloku izņemšana ar palodzēm – nojaucamais daudzums 12m²., cilvēku resursi 17,09 eur., traktortehnika 7,61 eur., izmaksas kopā 296,40 eur.
11. Durvju bloku izņemšana – nojaucamais daudzums 8m²., cilvēku resursi 8,94., traktortehnika 3,98 eur., izmaksas kopā 103,36
12. Būvgružu izvešana- izvešanas daudzums 135m³cilvēka resursi 33,06 eur/m³., izmaksas kopā 4463,10 eur.
13. Azbesti saturoši būvniecības atkritumi (jumta šiferis) – izvešanas daudzums 1,75t., cilvēku resursi 150,00 eur/t., izmaksas kopā 262,50.
14. Azbesta atkritumu iepakošana 1., cilvēka resursi 36,00 eur ., izmaksas kopā 36,00 eur.

Kopējas fermas izmaksas ir 33 237.20 eur ar PVN (informācija par izmaksām tika ņemta no zaa.lv.,abc demontāža.lv).

Pētījuma rezultāti

Veicot objekta apsekošanu, kā alternatīva Auciema ciemata iedzīvotājiem tiek piedāvāta esošo fermas sabrukušo daļu nojaukt, atjaunot ainavu un esošajās konstrukcijās piedāvāt iedzīvotājiem slēgtā tipa garāžas.

Auciema ciematā dzīvo aptuveni 300 iedzīvotāju. Daļa iedzīvotāju dzīvo privātmājās, daļa daudzdzīvokļu mājās. Šo projektu veicot un domājot par zaļu domāšanu garāžas būs pareizā izvēle.

1.attēls Auciena ciemata ferma.

Auciena ciemata ferma izveidojusies kolhoza laikā, fermā tika audzēti liellopi. Par Auciena ciemata fermu ir ļoti skaudra informācija gan interneta vietnē, gan arī pašvaldībā. Diplomprojekta laikā Pārgaujas novada pašvaldībā notika reorganizācija un patreiz no Pārgaujas novada ir kļuvis par Cēsu novadu. Ierodoties Pārgaujas novada domē praksē, sapratu, ka iespējamie matreāli par Auciena fermu ir jāmeklē individuāli. Auciena ferma pieder privātpersonai kura par sakrātajām pajām un holkoza likvidāciju to saņēma kā darba algu. No sākuma privātpersonas inecitīva bija turpināt darbību Auciena fermā, bet tā vietā par to nelikās ne zinīs, Kur šī ēka ar katru gadu paliek ar vien bēdīgākā stāvoklī.

Lielākais šīs degradētās teritorijas cēlonis - ferma pieder privātpersonai, zeme pieder pašvaldībai. Daudzu gadu garumā notiek tiesvedība ar šo privātpersonu jo uz sarunām nav pretīmnākoša. Bet pašvaldība ir ieinteresēta laika gaitā caur likuma kārtību sakārtot šo jautājumu.

Secinājumi

1. Degradēta teritorija ir pamesta vai neizmantojama zeme, kas izveidojusies nelabvēlīgo, sociālo un ekonomisko ietekmju rezultātā. Degradētas teritorijas atjaunošana nenozīmē pilnīgu teritorijas atgriešanu pirmatnējā stāvoklī, tā var būt pārveidota atbilstoši sabiedrības prasībām, bet noteikti ar augstu ekoloģisko kvalitāti.
2. Lai demontētu Auciena ciemata fermu ir nepieciešami 33 237,20 eur
3. Auciena ciems ir viens no skaistākajiem ciematiem Cēsu novadā. Ainavisks skats no jebkura skatu punkta. Tāpēc autors vēlas šo skaisto vietu padarīt par sakoptāku teritoriju gan iedzīvotājiem, gan iebraucējiem.

Summary

The requirement to demolish or renovate a building arises for a variety of reasons. It is important to follow the demolition process.

Each building has its own lifespan, called the “project life”. For the most part, architects will design a building with a lifespan of perhaps 80-100 years. When it reaches the end of its life, it can become dangerous to live in or adjacent buildings around it.

Other reasons are that old structures are being replaced by new ones. The structure has lost its stability or may have structural damage.

Demolition - means dismantling or removal for destruction. Demolition is the process of dismantling a building at the end of its service life or operation, using pre-planned and controlled demolition techniques.

Literatūras un avotu saraksts

1. Degradētās teritorijas rokasgrāmata. Rēzeknes augstskola, 2010 Iespiests SIA „Latgales druka” 13.lpp
2. Metodikas izstrāde degradēto objektu un teritoriju identificēšanai.
3. <https://www.zaao.lv/lv/saturs/atkritumu-noglabasana-poligona-daibe>
4. <https://abc.lv/raksts/demontazas-darbu-izmaksas>
5. <https://www.ogresnamsaimnieks.lv/2020/03/26/kur-lik-buvgruzus-pec-remonta-dzivokli/>